

BIWULETYN

289

30.02.1996 r.

SOLIDARNOŚĆ

NSZZ "SOLIDARNOŚĆ" ZIEMIA RADOMSKA

ZA SIEBIE, DLA RODZINY, DLA POLSKI!

WEŹ UDZIAŁ W REFERENDUM UWŁASZCZENIOWYM

18 lutego '96

REFERENDUM nr 1

- zarządzane przez Prezydenta RP Lecha Wałęsę (na wniosek NSZZ „Solidarność”)

Czy jesteś za przeprowadzeniem powszechnego uwłaszczenia obywateli?

TAK

NIE

Odpowiadając TAK zadecydujesz, by każdy obywatel Polski uzyskał nieodpłatnie na własność część należnego mu majątku państwowego, którym będzie dysponował zgodnie ze swoją i tylko swoją wolą.

Odpowiadając NIE przekreślasz szansę dla siebie i Twoich dzieci na odzyskanie należnego Wam majątku.

NSZZ „Solidarność” stanowczo apeluje: głosuj TAK!

REFERENDUM nr 2

- zarządzane przez Sejm (na wniosek SLD)

Czy jesteś za tym, aby zobowiązania wobec emerytów i rencistów oraz pracowników sfery budżetowej wynikające z orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego były zaspokojone z prywatyzowanego majątku państwowego?

TAK

NIE

Jeśli odpowiesz TAK, to spowodujesz, że część majątku przewidzianego do uwłaszczenia zostanie przeznaczona na realizację zobowiązań wobec emerytów, rencistów i pracowników sfery budżetowej.

Jeśli odpowiesz NIE oznacza to, że wszystkie zaległe zobowiązania dla emerytów i rencistów oraz pracowników sfery budżetowej nie zostaną zaspokojone przez rząd z innych źródeł.

NSZZ „Solidarność” sugeruje odpowiedź TAK.

2. Czy jesteś za tym, aby część prywatyzowanego majątku państwowego zasiliła powszechne fundusze emerytalne?

TAK

NIE

Odpowiedź TAK oznacza, że chcesz, aby Twoja emerytura miała trwać podstawę majątkową, niezależną od doraźnych decyzji politycznych.

Odpowiedź NIE oznacza, że Twoje prawo do należnej ci emerytury staje się wątpliwe.

NSZZ „Solidarność” radzi: głosuj TAK!

3. Czy jesteś za tym, aby zwiększyć wartość świadectw udziałowych Narodowych Funduszy Inwestycyjnych przez objęcie tym programem dalszych przedsiębiorstw?

TAK

NIE

Pytanie wprowadzono po to, aby nie dopuścić do powszechnego uwłaszczenia.

Jeżeli odpowiesz TAK, to umożliwisz rozszerzenie programu Narodowych Funduszy Inwestycyjnych, który nie jest powszechnym uwłaszczeniem i na który nie masz żadnego wpływu.

Odpowiadając NIE możesz mieć i świadectwo udziałowe i należny Ci majątek z uwłaszczenia powszechnego.

NSZZ „Solidarność” zdecydowanie radzi, odpowiedz NIE.

4. Czy jesteś za uwzględnieniem w programie uwłaszczeniowym bonów prywatyzacyjnych?

TAK

NIE

Bon prywatyzacyjny posłuży Tobie do nabycia pełnych praw własności przysługującej Ci części majątku państwowego (m.in. przedsiębiorstw państwowych, banków, ziemi, mieszkań) i jest niezbędny od Twojego udziału w programie powszechnego uwłaszczenia obywateli.

NSZZ „Solidarność” radzi, byś na to pytanie odpowiedział TAK.

* Z REGIONU *

Polityczne rozmowy sondażowe

* W siedzibie Zarządu Regionu, 26 stycznia w godzinach popołudniowych odbyły się rozmowy, Solidarności z reprezentacjami ugrupowań z prawej strony sceny politycznej, z racji zbliżającego się referendum uwłaszczeniowego. Według uczestników rozmów ze strony Związku, można je określić jako sondażowe.

Bezrobocie '95 na Wojewódzkiej Radzie Zatrudnienia

* W poniedziałek, 29 stycznia obradowała Wojewódzka Rada Zatrudnienia. M.in. została przedstawiona informacja o bezrobociu w województwie w roku 1995. Dyskusja nad materiałem przygotowanym przez Wojewódzki Urząd Pracy, zapoczątkowana na tym posiedzeniu Rady, ma być kontynuowana na następnym, 26 lutego. /Przedstawiamy informację w całości./

Akcja informacyjna przed referendum

* Wiceprzewodniczący ZR - Andrzej Pi-szczyk i sekretarz - Jan Skowroński cały tydzień prowadzili akcję informacyjną na temat programu powszechnego uwłaszczenia obywateli, opracowanego przez NSZZ „Solidarność” i zbliżającego się referendum ogólnonarodowe-go.

Odbyli spotkania w Komisjach Zakładowych „S”: Woj. Zespołu Psychiatrycznej Opieki Zdrowotnej w Krychnowicach, w „Polmetalu”.

Spotkali się z mieszkańcami Radomia: w siedzibie Urzędu Stanu Cywilnego (dzięki uprzejmości wiceprezydenta miasta Ryszarda Fałka) i w Klubie Inteligencji Katolickiej (dzięki uprzejmości prezesa KIKu Jana Rejczaka).

Odwiedzili wiele miejscowości naszego województwa: Zakrzew, Przytyk, Radzanów, Starą Błotnicę, Jedlińsk, Brzozę, Głowaczów, Potworów, Klwów, Odrzywół, Lipsko, Grójec i Warzę. - Korzystając z urządzeń nagłaśniających, zaznajamiali mieszkańców województwa z podstawowymi założeniami programu uwłaszczeniowego i skłaniali do uczestnictwa w referendum. - Akcja informacyjna będzie kontynuowana.

A.R.

* Z notatnika koordynatora BHP *

S.I.P. w Zakładach Garbarskich w Radomiu

Marek Adamczyk pełni już trzecią kadencję funkcję przewodniczącego Komisji Zakładowej „S” w Zakładach Garbarskich w Radomiu. Związek „S” w tym zakładzie liczy 170 osób, a Komisja Zakładowa liczy siedmiu członków.

Na posiedzenie, które odbyło się 29 stycznia br., przybyło pięciu członków Komisji Zakładowej „S”. Tematem posiedzenia miała być ocena stanu bhp w zakładzie i działalność społecznej inspekcji pracy. Niestety, nie uczestniczył w tym posiedzeniu społeczny inspektor pracy. Nie było też wydziałowego „sipowca”. Obecnie w zakładzie pracuje p. Wiesław Płatek - specjalista d/s bhp.

Wybory „sipowców” miały miejsce w 1993r., Komisja Zakładowa „S” przyznała Z.S.I.P 30 godzin miesięcznie na działalność „sipowską”. Zakładowy społeczny inspektor pracy - p. Wiesław Kulak, pobiera pieniądze. Gdzie znajduje się zakładowa księga zaleceń i czy jest ona prowadzona - tego Komisja Zakładowa „S” nie wie.

A zatem może warto przypomnieć - Art. 12 ustawy o społecznej inspekcji pracy z 24.06.1983r (Dz.U. nr 35 poz.163) podaje:

1/Zakład pracy jest zobowiązany założyć zakładową księgę zaleceń i uwag oraz oddziałowe (wydziałowe) księgi uwag, przeznaczone do wnoszenia zapisów przez społecznych inspektorów pracy.

2/Księgi, o których mowa w ust.1, przechowuje się w miejscu ustalonym przez kierownika zakładu pracy oraz udostępnia do wglądu zakładowym organizacjom związkowym.

W kwietniu 1995r. przeprowadzono wiosenny przegląd stanowisk pracy, w którym uczestniczył zakładowy inspektor pracy. Nie ma w składzie komisji lektorskiej zakładowego, energetyka i głównego mechanika. Z wiosennego przeglądu sporządzono protokół, na podstawie którego przez spółki mgr inż. Cezary Sidor wydał polecenie służbowe nr IV/95, dotyczące usunięcia stwierdzonych niedociągnięć (pan prezes nie dał do wiadomości KZ „S” treści wydanego polecenia służbowego).

Z dokumentacji sporządzonej przez specjalistę bhp - p. Wiesławę Piłkowską wynika, że wszystkie zalecenia zostały wykonane. Pani Płatek bardzo dobrze współpracuje z przewodniczącym „S” - Markiem Adamczykiem i zakładowym inspektorem pracy - p. Wiesławem Kulakiem. Zakładowy inspektor aktywnie walczy o ustalanie okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy (w 1994r. zarejestrowano 11 lekkich wypadków).

Z protokołów sporządzonych przez inspektora PIP mgr inż. Andrzej Nurczyński wynika, iż zaprasza do lustracji zakładu z.s.i.p. i przewodniczącą Komisji Zakładowej „S” - Halinę Żak.

KZ „S” przygotowała projekt zakładowego układu zbiorowego. Projekt przewiduje opiekę lekarską, szkolenia załogi z zakresu bhp, odzież ochronną i obuwie. Wyplacane są dodatki za pracę w warunkach szkodliwych, za przestoju i za godziny nadliczbowe.

Uwzględniono dodatki za staż pracy, nagrody jubileuszowe i odpowiadające emerytalno-rentowe.

Średnia zakładowa płaca kształtuje się na poziomie 4.800 tys. (starych złotych) brutto. Tydzień pracy wynosi 35 godzin.

Zmniejsza się stan zatrudnienia. Pracowników czeka kolejna redukcja kadry podyktowana - jak twierdzi prezes spółki - zmniejszeniem produkcji. Przewiduje się zwolnienie 31 osób. Na te zwolnienia Komisja Zakładowa „S” nie wyraziła zgody. - Zrobiono też rozeznanie, ile osób może przejść na rentę lub wcześniejszą emeryturę. Wszystko wskazuje na to, że zwolnienia jednak będą.

Członek KZ „S” - Janusz Senderowski stwierdził, że gdyby nie zwolnienia, „Solidarność”, to pracownik nie miałby nic do powiedzenia.

***

Następne posiedzenia Komisji Zakładowych, poświęcone tej tematyce, odbędą się:

*5.02.1996r. - w RZPS „Radoskór” (przew. KZ „S” - Bronisław Komado)

*12.02.96 - w Spółdzielni Ogrodniczo-Pszczelarskiej w Radomiu (przew. Stanisław Kiraga)

*19.02.96 - w Stacji Krwiodawstwa w Radomiu (przew. - Janusz Piątek)

Koordynator d/s BHP - Kazimierz Owczarek

Informacja dla Komisji Zakładowych

Władze regionalne „Solidarności” w Radomiu odbywają spotkania z członkami Związku i mieszkańcami naszego województwa na temat uwłaszczenia obywateli. Komisje Zakładowe, które chciałyby zorganizować spotkanie na ten temat z udziałem członków Zarządu Regionu, proszone są o zgłoszenie zapotrzebowania do sekretarza ZR.

Podziękowanie

Komisja Zakładowa NSZZ „Solidarność” oraz Zarząd Spółki „Memomontaż” S.A. w Pionkach składają szczerze podziękowania dla:

Zdzisława Maszkiewicza - Przewodniczącego Zarządu Regionu NSZZ „Solidarność”,

Cezarego Miżejewskiego - Posła Rzeczypospolitej Polskiej,

Jacka Smagowicza - Członka Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”

Anny Góreckiej - Kierownika Wydziału Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Radomiu

za pomoc w szybkim uzyskaniu kredytu z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

Pozyskany kredyt pozwoli na utrzymanie miejsc pracy w mieście zagrożonym szczególnie przez bezrobocie strukturalne.

Podpisali:

Członek Zarządu d/s

Ekonomiczno-Finansowych - mgr

Halina Żak

i Przewodniczący Komisji

Zakładowej - **Stanisław Bąk**

Sprawdź, na jakie konto przekazujesz składki do ZR!

Przypominamy jeszcze raz, że 31 stycznia br. zostało zlikwidowane konto Zarządu Regionu w BGŻ. Numer konta, aktualnego już od roku, podajemy na stałnej stronie każdego numeru miesięcznika.

Informacja Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Radomiu

Bezrobocie w województwie radomskim w 1995r.

17,9% aktywnych zawodowo było bezrobotnymi

Sytuacje w woj. radomskim w ubiegłym roku charakteryzował dalszy wzrost bezrobocia. Na koniec 1995r., w urzędach pracy woj. radomskiego zarejestrowanych było **70359** osób, w tym **35.266** kobiet.

Liczba bezrobotnych w grudniu 1995r. w stosunku do stanu 1994r. zwiększyła się o **1335** osób, natomiast w stosunku do listopada 1995r. spadła o **1032** osoby. - W czterech początkowych miesiącach ub. roku bezrobocie utrzymywało się na poziomie nieznacznie przekraczającym 70 tys. osób, w maju nastąpił spadek o ok. 1800 osób, w czerwcu ub. roku na skutek napływu absolwentów nastąpił przyrost liczby bezrobotnych o 3.229 osób, a w lipcu o 1.858 osób. Od sierpnia liczba bezrobotnych spadała (jedynie we wrześniu wzrosła o 566 osób) i na koniec roku 1995 osiągnęła poziom **70.359** osób i **stopę bezrobocia 17,9** %. W Polsce stopa bezrobocia wynosi 14,9 %.

Jedni się rejestrowali, inni wyrejestrowywali

Głównym powodem spadku liczby bezrobotnych w poszczególnych miesiącach było wyrejestrowanie z powodu niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy. Zjawisko sezonowych wahań rozmiarów bezrobocia spowodowane było głównie przez dwa czynniki:

- kumulację napływu absolwentów na przełomie I i II półrocza,
- wielkość odpływu z bezrobocia na skutek podjęcia i niezgłaszania się w wyznaczonym terminie w urzędzie pracy.

W ciągu 1995r. urzędy pracy zarejestrowały **59.854** nowych bezrobotnych tj. o **11.997** bezrobotnych więcej niż w 1994 roku. - Spośród nowo zarejestrowanych bezrobotnych w 1995r., znaczącą grupę stanowią bezrobotni nie posiadający prawa do zasiłku. Łącznie zarejestrowało się 20.956 osób bez prawa do zasiłku, co stanowi 35% wszystkich nowo zarejestrowanych w urzędach pracy, natomiast wyrejestrowało się 13.719 bezrobotnych bez prawa do zasiłku. Wśród populacji bezrobotnych, zarejestrowanych w 1995r. po raz pierwszy, zarejestrowało się 22.920 osób (38,3 %), po raz drugi 21.389 osób (35,7 %), a po raz trzeci i więcej 15.548 (26%).

W omawianym okresie z ewidencji wyłączono **58.915** osób, z czego **25.289** osób tj. 43,2 % wyrejestrowano z powodu podjęcia pracy. Z tytułu działań finansowanych z Funduszu Pracy, pracę podjęło **7.379** osób bezrobotnych, w tym w ramach:

- prac interwencyjnych **4.422** osoby
- robót publicznych **2.437** osób.

Udzielono **96** pożyczek dla bezrobotnych na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz **25** pożyczek dla zakładów pracy (pozwoliło to na utworzenie **45** nowych stanowisk pracy).

Już w 1993r. daje się zauważyć tendencję wygasania zwolnień grupowych. Na koniec 1994 roku w urzędach pracy figurowało 14.109 osób bezrobotnych, zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy, natomiast na koniec 1995r. zarejestrowane były **10.952** osoby zwolnione grupowo przez zakłady pracy, co stanowi **15,5** % wszystkich zarejestrowanych.

Na koniec grudnia 1995r. **28.096** osób tj. **39,9%** ogółu bezrobotnych nie posiadało prawa do zasiłku. W końcu grudnia 1994r. bez prawa do zasiłku pozostawało 48,5% osób zarejestrowanych w urzędach pracy.

Kim są bezrobotni?

W skali całego województwa bezrobotni absolwenci szkół ponadpodstawowych, którzy zarejestrowali się w urzędach pracy stanowią tylko nieznacznie część ogólnej liczby bezrobotnych. Na koniec 1995r. **liczba zarejestrowanych absolwentów wynosiła 5.526 osób tj. 7,8% ogółu bezrobotnych.** W stosunku do 31.12.1994r. liczba ta spadła o 283 osoby. Bezrobotni absolwenci, to kategoria osób znajdująca się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy z uwagi na brak doświadczenia zawodowego oraz młody wiek.

Wśród tegorocznych absolwentów, którzy zarejestrowali się od czerwca 1995r., najliczniejszą grupę stanowią absolwenci zasadniczych szkół zawodowych (37,8%) oraz średnich i policealnych szkół zawodowych (36,7%). Absolwenci szkół ogólnokształcących stanowią 19,8%.

Rynek ofert pracy

Jedną z najłatwiejszych form przeciwdziałania bezrobociu jest pozyskiwanie nowych miejsc pracy. W roku 1995 do urzędów pracy zgłoszono 14.588 miejsc pracy (z tego 7.763 miejsca do pracy stałej). Około 70% wszystkich ofert, to oferty z sektora prywatnego. W stosunku do grudnia 1994, liczba zgłoszonych wolnych miejsc pracy wzrosła o ponad 1000. Większość ofert pracy skierowana była do pracowników na stanowiska robotnicze m.in.: budowlane, dla pracowników obróbki metali, sprzedawców, kierowców, mechaników, krawców oraz szwaczy odzieży skórzanej i roboczej.

Nowością jest pojawienie się ofert pracy dla osób na stanowiska nierobotnicze takie, jak: doradcy finansowi, pracownicy z wykształceniem ekonomicznym i doświadczeniem zawodowym w dziedzinie księgowości.

Zauważa się także duże zainteresowanie ze strony pracodawców zatrudnieniem akwizytorów, agentów ubezpieczeniowych, techników budowlanych z uprawnieniami, informatyków i elektroników. Zatrudnienie znajdują również pielęgniarki i farmaceuci. Poszukuje się też pracowników administracyjno-biurowych umiejących obsługiwać komputer i inne urządzenia biurowe. Konieczna jest też znajomość jęz. obcych. Pracodawcy wymagają poza tym od pracowników odpowiedniego poziomu wykształcenia, doświadczenia w zawodzie, dyspozycyjności, samodzielności oraz operatywności. Należy jednak zauważyć, że dla pracowników fizycznych jest znacznie więcej ofert pracy. Największym powodzeniem cieszą się oferty dla krawców-szwaczy z umiejętnością szycia na maszynach przemysłowych. Trudno jest jednak zaspokoić popyt na takie miejsca pracy. Mimo, że w naszym województwie kształcą się absolwenci w zawodach odzieżowych i skórzanych, to zbyt niskie płace oferowane przez pracodawców oraz atrakcyjny zasiłek powodują, że zatrudniane osoby pracują na tych stanowiskach przez okres konieczny do nabycia prawa do zasiłku, by dalej pracować już nieoficjalnie. Podobna sytuacja dotyczy sprzedawców. Dużo kłopotów sprawia pracownikom urzędów pracy zaspokojenie oczekiwań pracodawców co do umiejętności bezrobotnych i warunków płaco-

wych jakie oferują.

Wykształcenie i aktywność a bezrobocie

Duża grupa osób bezrobotnych przez długi okres nie otrzymuje żadnych ofert pracy, dlatego też dzieje niepokojącym zjawiskiem jest długotrwałe bezrobocie. Wydłużająca się bezczynność w znacznym stopniu zmniejsza szansę na ponowną aktywizację zawodową i zwiększa niechęć pracodawców do zatrudnienia takich osób. Długotrwałe bezrobocie dotyczy głównie osób ze słabym przygotowaniem zawodowym, bez odpowiedniego wykształcenia, oraz mało operatywnych. Zjawisko długotrwałego bezrobocia postrzegane jest w Polsce jak i na Zachodzie jako największa przyczyna patologii społecznej. - Na koniec 1995r. **26.123 osoby pozostawały bez pracy po 12 miesięcy, co stanowiło 37,1 % ogółu bezrobotnych.**

Charakterystyczną cechą bezrobocia w naszym województwie (podobnie jak w latach poprzednich) był duży udział w ogólnym bezrobociu osób w młodym wieku. Osoby do 35 roku życia stanowią łącznie 62,4 ogółu bezrobotnych.

Szansę na rynku pracy zależą w ogromnej mierze od poziomu i rodzaju kwalifikacji. Nie jest przypadkiem, że 30,7% bezrobotnych legitymuje się wykształceniem zawodowym (44,2%). Wykształcenie policealne i średnie zawodowe posiada 19,3% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych, ukończyło licea ogólnokształcące, a 1,3% posiada wykształcenie wyższe.

Więcej niepełnosprawnych pracowało

Szczególne miejsce wśród bezrobotnych stanowią osoby niepełnosprawne. W 1995r. zarejestrowano 1174 osoby tj. 1,7%. W stosunku do 1994 roku liczba zarejestrowanych inwalidów zmniejszyła się (prawie o połowę) o 566 osób. Zatrudnienie osób niepełnosprawnych nie jest zazwyczaj na stanowiska refundowane ze środków PFRON-u.

Od lipca 1995 roku rozpoczęła działalność Urząd Pracy usytuowany w WUP-ie. Jej głównym zadaniem jest kontrola legalności zatrudnienia. Zatrudniona przez Urząd Pracy osoba w znacznym stopniu przyczynia się do zwężenia tzw. szarej strefy, dzięki czemu przysparza skarbowi państwa nowych wpływów.

Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu:

Fundamentalnym instrumentem, jaki utworzono w ramach budowy instytucjonalnej obsługi rynku pracy jest **Fundusz Pracy**. Jego środki służą finansowaniu działań dla osób pozostających bez pracy oraz aktywnej pomocy przeciwdziałaniu bezrobociu, w ramach których finansowane są szkolenia umożliwiające bezrobotnym zmianę kwalifikacji, pożyczki dla bezrobotnych na samo zatrudnienie oraz dla zakładów pracy na tworzenie dodatkowych

miejsc pracy, prac interwencyjnych i robót publicznych. W 1995r WUP otrzymał limit środków na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu w wysokości **400 tys. zł. (164 mld starych zł)** tj. 13% ogółu wydatków z FP.

Prace interwencyjne

Limit środków na utworzenie miejsc pracy w ramach prac interwencyjnych w 1995r. wynosił dla woj. radomskiego **8.094 tys.zł. (tj.48,8% wszystkich środków na aktywne formy)** i był większy o 50,2% niż w roku ubiegłym. W ramach tego limitu utworzono **4.422 okresowych miejsc pracy dla bezrobotnych.** Na dalszy okres zostało zatrudnionych 1274 osoby. Wskaźnik efektywności zatrudnienia po zakończeniu prac interwencyjnych wyniósł **27,03%.**

Najwyższy wskaźnik: w Grojcu - 62,7% i w Kozienicach - 57,14%. Najniższy wskaźnik: w Szydłowcu - 6,4%.

Roboty publiczne

Wydatki z FP na roboty publiczne wyniosły **5.702 tys. zł. tj. 34,8%** planowanego limitu na aktywne formy. W ramach tych środków zatrudnienie znalazło **2.432 osoby.** Po robotach publicznych zatrudniono **97 osób.** Wskaźnik efektywności wyniósł **4,5%.** **Najwyższy wskaźnik** 6,4% w Zwoleńcu i w Radomiu 6,0%, **najniższy zaś** w Złoczynie **0,00%.**

Pożyczki na utworzenie miejsc pracy

Limit ustalony na pożyczki w 1995r. wyniósł **1.128 tys. zł. tj. 6,9%** środków na aktywne formy. W br. udzielono **96 pożyczek dla bezrobotnych na rozpoczęcie działalności gospodarczej na kwotę 733,6 tys. zł. oraz 25 pożyczek dla zakładów pracy na utworzenie 45 nowych stanowisk pracy na kwotę 395 tys. zł.** Ta forma aktywności bezrobotnych nie cieszy się popularnością tak, jak w latach ubiegłych.

Refundacja zatrudnienia absolwentów

W ubiegłym roku wykorzystano **561 tys. zł. na refundację zatrudnienia 433 absolwentów.** Pracodawcy przedłużyli umowy o pracę z 6 absolwentami (1,3%).

Przekwalifikowania i szkolenia

Limit środków na przekwalifikowanie i przeszkolenie w 1995r. wyniósł **895 tys. zł. tj. 5,5%** ogółu na aktywne formy. W omawianym okresie na szkolenia skierowano **256 osób.** Szkolenia ukończyło **1.169 osób, a spośród nich 646 osób tj. 55,3%** wszystkich, którzy ukończyli szkolenia podjęło pracę. W porównaniu z rokiem ubiegłym efektywność szkoleń wzrosła o **20%.**

/śródtytuły pochodzą od redakcji/

„Związki zawodowe bez prawa pracy nie istnieją, prawo pracy nie istnieje bez związków zawodowych.”
prof. Lewandowski

Seminarium w Łodzi: Reforma zbiorowego prawa pracy

Znawcy zbiorowego prawa pracy uważają, że obecne przepisy prawne w tym zakresie są ułomne, często nie przystają do rzeczywistości i w wielu wypadkach są sprzeczne z wymogami konwencji międzynarodowych. Nad nowymi rozwiązaniami, od kilku lat, pracuje Komisja d/s Reformy Prawa Pracy. W jej skład wchodzi naukowcy z Uniwersytetów, Łódzkiego i Toruńskiego: prof. **Michał Seweryński** (UŁ), który przewodniczy Komisji, oraz profesorowie **Henryk Lewandowski** (UŁ) i **Grzegorz Goździewicz** (UT) - autor podręczników znanych naszym związkowcom.

W czwartek, 1 lutego, w Łodzi odbyło się seminarium dla członków Komisji Krajowej, pracowników Biur Konsultacyjno-Negocjacyjnych naszego Związku, poświęcone reformie zbiorowego prawa pracy. Pierwszą część wypełniły referaty: prof. Lewandowskiego - n.t. Układów zbiorowych pracy, prof. Goździewicza - n.t. Problemów prawnej regulacji sporów zbiorowych i prof. Seweryńskiego - n.t. Służby dialogu społecznego. Drugą część wypełniła dwugodzinna dyskusja: budziły się wątpliwości czy nie za wcześnie dla polskiej rzeczywistości na prawo o standardach europejskich i międzynarodowych, padały zarzuty o braku szczegółowości zapisów, w innych przypadkach sugerowano, że powinny być one bardziej ogólne.

Profesorowie byli zdania, że prawo nie może uwzględniać sytuacji patologicznych, bo te zawsze będą się zdarzać i żadne prawo nie jest w stanie znaleźć dobrych rozwiązań (nie mieszczą się w materii prawa). Tworząc projekty nowych zapisów prawnych, członkowie Komisji zwracali szczególną uwagę na to, aby były one uniwersalne, dawały maksimum wolności negocjacji, gwarantowały równość broni stronom konfliktów: pracodawcom i związkowi zawodowym. Inaczej mówiąc, stworzyć takie prawo, które dawałoby szansę budowania ładu i pokoju społecznego głównie poprzez negocjacje, a nie w wyniku rozstrzygnięć na drodze ostrych sporów zbiorowych.

Prof. Seweryński kilkakrotnie podkreślał, że projekt reformy zbiorowego prawa pracy należy rozumieć jako projekt projektu. Sami członkowie Komisji nadal mają wątpliwości, co do poszczególnych zapisów, a często ostateczne sformułowania są przyjmowane w drodze głosowania, gdyż naukowcy mają odmienne zdania. Dokument jest jeszcze cały czas poddawany obróbce. - Uwagi zgłoszone w trakcie dyskusji zostały skrupulatnie zanotowane i będą przedmiotem rozważań w Komisji. - Materiał przygotowany przez naukowców, fachowców zostanie przekazany Rządowi i dopiero on, po konsultacji ze związkami zawodowymi, zadecyduje jaki ostateczny kształt przyjmie projekt ustawy, który trafi do Sejmu.

O proponowanych zmianach i nowych przepisach prawnych, przedstawionych na łódzkim seminarium napiszemy w najbliższym czasie.

*Zdzisław Maszkiewicz, Zbigniew Dziubasik i Włodzimierz Mach (doradca ZR d/s ekonomicznych) byli uczestnikami seminarium.

Anna Rajchert

Z oświatą o bezrobociu młodych

W dniach 18-19 stycznia 1996r. w Poznaniu odbyło się seminarium poświęcone szkolnictwu zawodowemu. Udział w nim wzięli przedstawiciele Ministerstwa Edukacji Narodowej, Krajowego Urzędu Pracy, Ministerstwa Rolnictwa, Kuratorium Oświaty i Wychowania oraz lokalnych władz. - Przewodniczący Sekcji Oświaty „S” **Stefan Kubowicz** wyraził zaniepokojenie, iż wzrasta liczba bezrobotnych absolwentów w porównaniu z ogólną liczbą bezrobotnych. Nowe, zreformowane szkolnictwo zawodowe staje się w większym stopniu źródłem bezrobocia. Współpraca różnych zainteresowanych stron może ten proces zahamować, a w przyszłości wyeliminować.

Seminarium to winno stać się wstępem do dalszej współpracy, przygotowania nowych rozwiązań, aby bezrobocie wśród absolwentów nie stało się problemem społecznym. Przedstawicielka Ministerstwa Pracy i Polityki Socjalnej - **Barbara Aleksandrowicz**, potwierdziła, że bezrobocie wśród młodzieży jest zjawiskiem, które nie maleje.

Przyczyny bezrobocia wśród młodzieży

Młodych bezrobotnych można podzielić na trzy grupy: pierwsza - to młodzież, która już pracowała i straciła pracę; druga - to ta, która po raz pierwszy przystępuje do pracy, trzecią - stanowi grupa tzw. trudnej młodzieży. Zjawisko bezrobocia wśród młodzieży ma kilka przyczyn:

- stan gospodarki i brak miejsc pracy (ofert dla młodych jest mało, gdyż z uwagi na brak doświadczenia trudniej przekonać do nich pracodawców);
- wyż demograficzny;
- brak prognoz wskazujących na zapotrzebowanie gospodarki na odpowiednie kadry;
- brak profesjonalnego poradnictwa zawodowego;
- niedostosowanie struktury kształcenia do potrzeb gospodarki;
- postawa młodzieży, jej bierność i brak zainteresowania podjęciem pracy.

Nowe przepisy dla uaktywnienia młodych

Na początku lat 90-tych sprawa bezrobocia młodzieży była traktowana jako konieczna do uruchomienia działań osłonowych, socjalnych świadczeń na rzecz młodych. Istnieje opinia, że młody człowiek nie radzi sobie w pozyskiwaniu pracy i rola państwa powinna być bardziej socjalna. Absolwent po zarejestrowaniu otrzymywał wysokie zasiłki. Powodowało to wśród młodzieży ugruntowanie postawy bierniej a nawet roszczeniowej. Zmieniono ustawę, aby młodzież uaktywnić; przez 3 miesiące nie otrzymywałaby zasiłku. Pieniądze te przeznaczono dla pracodawców zatrudniających młodych. Zasiłek jest dla nich mniejszy niż dla pozostałych grup.

Powstaną centra informacji zawodowej

Wszystkie działania do 1995r. zostały przez Sejm ocenione jako niewystarczające. W czerwcu opracowano i przyjęto program, który porządkuje formy już sprawdzone i jednocześnie przedstawia nowe rozwiązania. Program zakłada utworzenie przy wojewódzkich urzędach pracy dobrze wyposażonych ośrodków informacji

zawodowej (Centrum Informacji Zawodowej). Rozszerzona zostanie działalność poradni zawodowych, które zajmą się doradztwem wśród młodzieży szkół ogólnokształcących zawodowych. W resorcie trwają prace nad opracowaniem charakterystyk zawodowych, dotyczących klasyfikacji zawodowych oraz modelowych programów szkoleniowych. W przygotowywaniu szkoleń przewidziano udział pracodawców jako odbiorcami, mogą precyzyjnie określić kogo potrzebują i jakie wymagania będą stawiać i jakich umiejętności wymagają.

Staż dla absolwentów jako forma aktywizacji zawodowej

Rząd kładzie duży nacisk na wspieranie inicjatyw, które pozwoliłyby młodym ludziom na rozwinięcie własnej działalności gospodarczej. Przewidziano uruchomienie nowej instytucji - będzie to staż dla absolwentów. Będzie to forma aktywizacji zawodowej realizowana przez pracodawcę przy współudziale rejonowych urzędów pracy. Będą one zawierać umowę z pracodawcą, na podstawie będą kierować absolwenta na staż, z uwzględnieniem konkretnego stanowiska, w/g ściśle określonego programu określonych warunkach. Staż będzie miał na celu zdobycie doświadczenia zawodowego. Realizacja tego programu będzie kontrolowana. Okres trwania stażu (18 miesięcy) będzie zakończony wydaniem przez Rejonowy Urząd Prac referencji dla absolwenta. Może być on połączony ze szkoleniem finansowanym przez RUP.

Stypendia zamiast zasiłków

W nowym programie odchodzi się od zasiłków dla absolwentów, wprowadzając formę stypendiów, które będą wypłacane przez RUP w wysokości 1/40 kwoty zasiłku miesięcznie, za każdy dzień odbywania stażu. Stypendia będą przyznawane tym, którzy czynnie wezmą udział w programie i wykażą się zaangażowaniem.

Nowością programu będzie także możliwość dokończenia studiów po utracie statusu absolwenta. Formę tą przewidziano dla młodych mieszkańców w rejonach o wysokiej stopie bezrobocia. Kształcenie to jest prowadzone ze względu na sytuację całkowitej niemożności uzyskania miejsca pracy. Jeżeli młody człowiek własnej inicjatywy, potwierdzonej zaświadczeniem ze szkoły, wyrazi chęć podjęcia dalszego kształcenia, złoży w RUP taki wniosek, zmieści się w określonym 6-miesięcznym terminie, będzie mu przyznane stypendium, wynoszące 60% kwoty zasiłku dla bezrobotnych, wypłacane przez okres 12 miesięcy.

Wolontariat i refundacja wynagrodzeń pracujących absolwentów

Kolejną formą przewidzianą w programie jest podejmowanie przez młodzież pracy w charakterze wolontariuszy. Pozwoli to na większe rozeznanie przez nich rynku pracy i uzyskanie większych szans na pozostanie w zakładzie pracy już jako stały pracownik. Wolontariat może być stosowany przy działaniach sportowych i socjalnych i na rzecz lokalnej społeczności.

W programie przewidziane są formy mobilizacji i zachęcające pracodawców do zatrudniania absolwentów w formie np. refundację kosztów wypłacanych wynagrodzeń przez okres 12-18 miesięcy. Odpowiednie zmiany ustawy zostały opracowane do końca 1995r i przedłożone w Sejmie.

Katarzyna Węglicka (Regionalna Sekcja Oświaty)

Styczeniowe dokumenty

Prac krajowych władz „S”
za stanowiskami i uchwałami Prezydium KK i Komisji Krajowej, które publikowaliśmy na bieżąco, władze Krajowe Solidarności postanowiły w styczniu br. co następuje:

1 stycznia

*Prezydium KK powołało Sztab Referendum Ustawodawczego w składzie: Jacek Rybicki (szef), Janusz Tomaszewski, Jerzy Langer, Mirosław Kasza, Leszek Janowski, Piotr Żak, Tomasz Wójcik, prof. Adam Biela.

*Prezydium KK przyjęło opinię do projektu rozporządzenia MPiPS ws. zasad gospodarowania funduszami Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

„Prezydium jest przekonane, że decyzje dotyczące przeznaczenia środków z PFRON winna podejmować Rada Nadzorcza, w pracach której uczestniczą przedstawiciele reprezentatywnych związków zawodowych, a nie Minister Pracy i Polityki Socjalnej”.

*Prezydium KK podtrzymało swój negatywny stosunek do nowelizacji ustawy „o zatrudnieniu i bezrobociu”. Jednocześnie zaprotestowało przeciw wprowadzeniu zmian do tej ustawy bez opinii NSZZ „Solidarność”. Związek uważa, że „ustawa o zatrudnieniu jest, obok kodeksu pracy, jedną z ustaw zasadniczych dla pracowników i osób bezrobotnych” i jako taka „wymaga czasu dla rzetelności konsultacji”.

*Prezydium KK upoważniło Krajową Sekcję Przemysłu Zbrojeniowego do negocjowania i zawarcia ponadpaństwowego układu zbiorowego dla pracowników przemysłu zbrojeniowego i lotniczego.

sprostowanie

W wywiadzie z prof. Adamem Bielą, pt. „Prawie wszystko o uwłaszczeniu” wkraśl się dość istotny błąd zmieniający sens wypowiedzi.

Zamiast zdania: „Obecnie rządząca koalicja, jako uwłaszczenie obywateli, prowadzi dystrybucją świadczeń udziałowych NFI. Czy należy się w nie zaopatrywać?”

Pytanie to powinno brzmieć: **Obecnie rządząca koalicja, jako uwłaszczenie obywateli, prowadzi dystrybucję świadczeń udziałowych NFI. Czy Pańskim zdaniem Narodowe Fundusze Inwestycyjne (NFI) należy rozszerzyć o następne przedsiębiorstwa?**

Za zaistniałą pomyłkę serdecznie przepraszamy Autora wywiadu i naszych Czytelników.

*Prezydium KK upoważniło Leszka Szewca do przygotowania projektu uchwały KZD ws. utworzenia celowego funduszu eksperckiego (do 31.03.96). Załącznikiem do uchwały ma być projekt funkcjonowania Biur Konsultacyjno-Negocjacyjnych.

*Prezydium KK przyjęło tekst porozumienia z Wyższą Szkołą Zarządzania i Przedsiębiorczości im. Bogdana Jańskiego w W-wie.

*Prezydium KK dokonało rejestracji Sekcji Krajowej Pracowników Stacji Sanitarno-Epidemiologicznych NSZZ „S”. Sekcja będzie zrzeszona w Sekretariacie Ochrony Zdrowia.

10 stycznia

**Komisja Krajowa zwróciła się do Klubu Senackiego „S” o pilne wszczęcie procedury legislacyjnej w oparciu o projekt ustawy „o dodatkowych wymaganiach stawianych osobom pełniącym funkcje z powołania, nominacji lub wyboru w RP”, przygotowany przez NSZZ „S” (autorstwa Tomasza Wójcika).

** KK zatwierdziła schemat organizacyjny wraz z zadaniami pełnomocników i koordynatorów, „w celu utworzenia struktury organizacyjnej, która weźmie udział m.in. w pracach obwodowych komisji ds. referendum oraz promocji zadań podejmowanych przez związek, mających charakter ogólnospołeczny”.

14 stycznia

*Prezydium KK upoważniło Krajową Sekcję Węgla Brunatnego do zawarcia „Porozumienia ws. wstąpienia w prawa i obowiązki stron Układu Zbiorowego Pracy dla Pracowników Górniczych Węgla Brunatnego” zawartego w dniu 13 lutego 1992r.

*Prezydium KK sprzeciwiło się próbie nowelizacji - na wniosek posłów Unii Pracy, zgłoszony do laski marszałkowskiej 14 grudnia 95r. - ustawy „o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunków dopuszczalności przerywania ciąży”.

*Prezydium KK zaprotestowało przeciw próbie redukcji 4 tys. etatów w służbie zdrowia, której konsekwencją byłoby „realne obniżenie wynagrodzeń pracowników służby zdrowia przy stale rosnącej liczbie świadczeń dla pacjentów”. „S” zarzuciła Rządowi, że decyzja została podjęta bez konsultacji ze związkami zawodowymi.

W numerze styczniowym „Porad Prawnych”:

*Najniższe wynagrodzenie pracownika, który nie przepracował całego miesiąca

Pracownik jest zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy. W jednym z miesięcy 1995r. powinien przepracować 22 dni robocze, jednak wykonywał pracę tylko przez 16 dni, ponieważ otrzymał 6 dni urlopu bezpłatnego. Jakie powinno być jego najniższe wynagrodzenie za ten miesiąc?

Podstawa prawna: par. 2 ust. 1 i 2 zarządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 14 sierpnia 1990r. w sprawie najniższego wynagrodzenia pracowników (M.P. Nr 32, poz. 256 ze zm., ost.zm. MP z 1995r. Nr 48, poz. 550)

Zgodnie z przepisami zarządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 14 sierpnia 1990r. w sprawie najniższego wynagrodzenia pracowników, pracownikom wynagradzanym na podstawie miesięcznych stawek wynagrodzeń zmniejsza się najniższe wynagrodzenie (ustalone na zasadach określonych w par.1 zarządzenia) za każdą godzinę pracy, za którą wynagrodzenie nie przysługuje, o kwotę wynikającą z podzielenia kwoty obowiązującego w danym miesiącu najniższego wynagrodzenia przez liczbę godzin pracy stanowiącą pełny miesięczny wymiar czasu pracy tego pracownika.

Natomiast pracownikom wynagradzanym na podstawie godzinowych stawek wynagrodzenia wyrównanie do kwoty najniższego wynagrodzenia wypłaca się za każdą godzinę pracy w pełnym wymiarze czasu pracy.

Wyrównanie to stanowi różnicę między wynagrodzeniem godzinowym wynikającym z podzielenia ogłoszonej przez Ministra Pracy i Polityki Socjalnej kwoty najniższego wynagrodzenia przez liczbę godzin pracy obowiązującą pracownika w ramach pełnego wymiaru czasu pracy w danym miesiącu a wynagrodzeniem uzyskanym przez pracownika w tym miesiącu, ustalonym zgodnie z par.1 zarządzenia, przeliczonym na godzinę pracy.

*Obliczanie podatku za pracę w godzinach nadliczbowych?

W jaki sposób należy obliczyć stawkę godzinową wynagrodzenia zasadniczego ustalonego stawką miesięczną w celu przyznania pracownikowi dodatku za pracę w godzinach nadliczbowych? Czy wynagrodzenie miesięczne należy podzielić przez 178, czy przez nominalny czas pracy w danym miesiącu?

W jaki sposób wyliczyć stawkę godzinową

pracownikowi zatrudnionemu w niepełnym wymiarze czasu pracy, a otrzymującemu wynagrodzenie zasadnicze miesięczne, w sytuacji gdy pracownik ten pracował w niedzielę i nie otrzymał innego dnia wolnego?

Podstawa prawna: Kodeks pracy

Powszechnie obowiązujące przepisy prawa pracy precyzują niestety, czy przy ustalaniu stawki godzinowej potrzeb wynagrodzenia za godziny nadliczbowe należy podzielić stawkę miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego przez uśrednioną normę miesięcznego czasu pracy, czy raczej przez normę czasu pracy obowiązującą w miesiącu, w którym wystąpiły godziny nadliczbowe (tzw. nominalny czas pracy). Wydaje się jednak, że w przypadku gdy chodzi o wypłatę dodatku, właściwszym byłoby zastosowanie przeliczenia odnoszącego się do nominalnego czasu pracy w danym miesiącu.

Ponadto należy wyjaśnić, że w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego (np. wyrok z 9 sierpnia 85r. sygn. PRN 64/85, OSNCP nr 5, poz. 79 z 1989r.) „pracownikowi zatrudnionemu w niepełnym wymiarze czasu pracy przysługuje za pracę ponad normę ustaloną w umowie o pracę normalne wynagrodzenie bez dodatków z tytułu pracy nadliczbowej. Dodatki za pracę w godzinach nadliczbowych przysługują jedynie wówczas, gdy została przekroczona dzienna lub tygodniowa norma czasu pracy przewidziana w obowiązujących przepisach”.

W takim przypadku przysługujące pracownikowi wynagrodzenie miesięczne (ustalone tylko za pomocą stawki miesięcznej) należałoby dzielić przez nominalny czas pracy w danym miesiącu, jeśli przepisy szczególne obowiązujące w zakładzie nie stanowią inaczej.

Pracownikowi zatrudnionemu w niepełnym wymiarze czasu pracy, który wykonywał pracę w niedzielę i w dzień wolny, jest obowiązany zapewnić inny dzień wolny od pracy w tygodniu. Odstępstwa od tej zasady są dozwolone tylko w wyjątkowych sytuacjach.

W razie nieudzielenia temu pracownikowi innego dnia wolnego w zamian za pracę w niedzielę, przysługuje mu normalne wynagrodzenie za czas wykonywania pracy, jeśli praca w niedzielę - w ramach normy dobowej spowodowała przekroczenia tygodniowej normy czasu pracy, obowiązującej pracowników zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy.

...świadomie uczetniczyć w zachodzących zmianach...

W ciągu kilku lat dokonują się w Polsce głębokie zmiany, którym towarzyszy spontaniczna, nie do końca uporządkowana dyskusja o wartościach, na których ma się opierać życie społeczne, o formach ustrojowym państwa, o jego systemie ekonomicznym, o naszym miejscu w Europie i świecie. Ten dyskurs toczy się w języku, który nie zawsze jest jasny. Wiele w nim słów, bez których nie sposób zrozumieć stanowisk uczestników tego dyskursu i istniejących między nimi różnic politycznych. - kontynuujemy edukację za Autorami „Kompendium wiedzy i mądrości, państwie i prawie”

PRAWO (2)

Normy prawne

Mimo, że normy prawne nie są jedynymi normami, które porządkują współzycie w ramach społeczności państwowej, to jednak mają one bardzo szeroki zakres odniesienia i mogą być adresowane do każdego członka tej społeczności, bez względu na jego światopogląd, przekonania moralne czy poglądy polityczne. Realizowanie tych norm jest zabezpieczone groźbą użycia przez państwo przymusu, przekroczenie bowiem jakiegokolwiek państwowego zakazu czy wyrządzenie jakiegoś zła, jakiegolwiek naruszenia, jest sankcją za przekroczenie tej normy.

Normy prawne charakteryzują się również tym, że wskazują swoich adresatów poprzez ich cechy. Norma prawna jest więc adresowana do każdego, kto ukończył 18 lat, jest natomiast adresowana imiennie. Od norm prawnych wymaga się bowiem, by równo traktowały swoich adresatów. Normy prawne przy tym nie wyznaczają swoim adresatom jakichś konkretnych, niepowtarzalnych zachowań, ale wskazują obowiązki określonego zachowania się, ilekroć nastąpią okoliczności wskazane w normie. Ich zadaniem jest natomiast stwarzanie wzorów zachowań dla każdego, kto znajduje się w określonych okolicznościach, a nie doraźne wywiązanie jakiegolwiek sporu według doraźnego polecenia.

W odróżnieniu od innych norm postępowania, w szczególności norm moralnych i religijnych, normy prawne regulują tylko takie zachowania, które znajdują swój „zewnętrzny” wyraz. Nierozsądne byłoby bowiem nakazywać normę prawną, by ktoś obdarzał sąd szacunkiem, choć można mu nakazać (i wyegzekwować), by podczas sprawy toczącej się przed sądem zachowywał się przytomnie.

Prawo pozytywne a prawo naturalne

Prawo pojmowane jako zespół norm postępowania ustanowionych lub uznanych przez organizację państwową

(prawo pozytywne), czyli prawo obowiązujące w jakimś państwie wokreslonym czasie, bywa zestawiane z prawem naturalnym, pojmowanym jako zespół norm wiążących wszystkich członków społeczeństwa oraz władzę państwową, niezależnie od tego czy zostały one przez tę władzę ustanowione lub uznane.

Treść prawa naturalnego ani jego obowiązywanie nie są zależne od aktu woli ludzkiej, a więc na przykład od woli wyrażonej przez parlament. Za źródło prawa naturalnego uważa się bowiem Boga, naturę ludzką, naturę społeczności czy godność człowieka, a samo prawo naturalne uważa się za niezmiennie lub co najmniej za znacznie bardziej trwałe niż prawo ustanowione przez ludzi. Według dawniejszych poglądów, prawo tworzone przez władzę państwową niezgodne z prawem naturalnym, w ogóle nie może być uznane za prawo. Według poglądów rozpowszechnionych współcześnie prawo naturalne uważane jest raczej za wzór, któremu prawo stanowione przez ludzi powinno odpowiadać.

Koncepcja prawa naturalnego jako prawa obowiązującego niezależnie od jakiegokolwiek władzy państwowej i w jakimś sensie nadrzędnego nad prawem tworzoną przez ludzi wyraża bardzo dawną i niezmiennie aktualną potrzebę, by prawo ludzkie było prawem dobrym, aby więc nie było po prostu wyrazem arbitralnej decyzji władzy, która je tworzy.

Prawo w państwie prawnym

Poglądy na to, jakie prawo jest prawem dobrym, jakie wzorce moralne powinno realizować, ulegały pewnym zmianom. Współcześnie jesteśmy skłonni uważać, że dobrym prawem jest prawo, które respektuje prawa człowieka: nie narusza ich i przewiduje środki ich ochrony. Prawa człowieka stały się bowiem dla nas podstawowym kryterium oceny prawa tworzonego przez państwo, a normom prawnym, które naruszałyby prawa człowieka odmawia się współcześnie aprobaty moralnej. Prawem dobrym jest prawo, które stwarza ludziom poczucie bezpieczeństwa (bezpieczeństwo prawne): jest stabilne, przejrzyste i pozwala obywatelowi kształtować swoje sprawy życiowe w zaufaniu, że nie będzie zaskakiwany nagłymi i nieoczekiwanymi zmianami obowiązujących norm prawnych (zaufanie do prawa).

Prawo jest stabilne, jeśli jego zmiany nie są dokonywane z dnia na dzień w dowolny sposób, ale są

➤ następstwem zaistniałych zmian w otaczającej nas rzeczywistości. Stabilność prawa nie oznacza więc jego niezmienności, a jedynie rozważne, niepochojne dostosowywanie prawa do przekształcającego się życia społecznego.

Społeczeństwa współczesne uskarżają się na nadmiar przepisów prawnych. Socjologowie przestrzegają przed „zmęczeniem prawnym” - zniechęceniem ludzi zagubionych w gąszczu niezrozumiałych przepisów, nie potrafiących ustalić, jakie ciążą na nich obowiązki i jakie przysługują im prawa, i rezygnujących z domagania się tego, co im się według prawa należy.

Prawo jest przejrzyste, jeśli ogromny zbiór norm prawnych jest tak skonstruowany, że stosunkowo łatwo można wyszukać w nim te normy, które są nam potrzebne do rozwiązania interesującego nas pytania prawnego, jeżeli normy te są zrozumiałe dla adresata, ponieważ jednoznacznie wskazują kto, kiedy i co powinien czynić, i kiedy obywatel, bez zbytecznej mitręgi, może ustalić jakie ma obowiązki, jakie przysługują mu prawa, jak może ich dochodzić i jakie obowiązki mają wobec niego organy państwa.

Prawo jest godne zaufania, gdy jego adresaci nie są zaskakiwani rozstrzygnięciami pracodawcy, a zwłaszcza, gdy prawo nie działa wstecz i prawodawca tworzący nowe normy prawne szanuje prawa słusznie nabyte.

O wstecznym działaniu mówi się wtedy, gdy norma prawna wyznaczając zdresatowi obowiązki na przyszłość „nawiązuje” do przeszłości, do pewnych zdarzeń czy zachowań, które miały miejsce zanim ta norma weszła w życie.

W cywilizowanych państwach obowiązuje zasada, iż prawo nie działa wstecz. Wsteczne działanie prawa jest bezwzględnie niedopuszczalne w

prawie karnym i wyjątkowo tylko dopuszczalne w innych działach prawa. Prawo działające wstecz narusza bowiem zawsze wolność jednostki, ponieważ wiąże konsekwencje prawne z takimi zachowaniami czy zdarzeniami, na które jednostka nie ma już wpływu. Norma o wstecznym działaniu nie stwarza więc człowiekowi możliwości by dostosować do niej swoje zachowanie.

Zasada poszanowania praw (uprawnień) słusznie nabytych głosi, że jeśli jakaś osoba uzyskała pewnego rodzaju prawa (np. prawo do emerytur, prawo do wynagrodzenia za pracę, prawo do urlopu), to nowymi normami prawnymi nie wolno jej odebrać tego, co słusznie nabyła. Można więc przyznać mniejsze emerytury tym, którzy uzyskają do nich prawo w przeszłości, można umówić się, że wynagrodzenie za pracę świadczoną w przeszłości będzie niższe od dotychczasowego, ale nie można odebrać tego, co słusznie nabyto.

Te właśnie wymienione powyżej wymagania (stabilność i przejrzystość prawa, bezpieczeństwo prawne, w szczególności niedziałanie prawa wstecz i poszanowanie praw słusznie nabytych) powinien spełniać system prawa w państwie prawnym.

Nazwę państwo prawne wprowadzili do literatury prawniczej prawnicy niemieccy w XIX wieku (niekiedy używa się też określenia państwo prawa). - O „państwie prawnym” w następnym odcinku”.

Jedziemy na kulig!

Komisja Socjalna przy Zarządzie Regionu NSZZ „Solidarność” Ziemia Radomska organizuje w dniu 9 LUTEGO w Kozienicach KULIG DLA DZIECI członków Związku. Zainteresowane komisje zakładowe i indywidualne osoby prosimy o kontakt z kol. Ewą Gołosz, tel. 251-03 w. 258.

KRZYŻÓWKA

1		2		3	
	■		■		■
5					
	■		■		■
6					
	■		■		■
7					
	■		■		■
8					

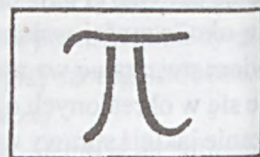
Poziomo:

- 1) przestarzałe: blazer, weselny
- 5) zapas.
- 6) stan w środkowo-wschodniej części USA.
- 7) krzew z rodziny różowatych, rodzaj śliwy.
- 8) wsteczna grupa polityczna

Pionowo:

- 1) na plecach ucznia.
- 2) warstwa żywych komórek pierwotnej.
- 3) potocznie: człowiek nie poważony, postrzelenie
- 4) osoba powolna, flegmatyczny

ANAGRAM

Jednowyrazowy, 8-literowy.

BIULETYN INFORMACYJNY
NSZZ "SOLIDARNOŚĆ"
ZIEMIA RADOMSKA
26 - 600 Radom
ul. Traugutta 30
tel. 251 - 61, fax 238 - 04
Redakcja: ANNA RAJCHERT
tel. 63 - 43 - 49
Skład: M.W.

Wykonano przy użyciu sprzętu z dotacji
Instytutu Wolnych Związków Zawodowych AFL

egzemplarz bezpłatny

Nasze konto: Zarząd Regionu NSZZ „Solidarność” Ziemia Radomska
PKO BP I/O Radom 67511-4079-132